

SAKSBEHANDLER
Elisabeth Nordling

VÅR REF.
21/00498-2

DERES REF.
20/41459-7

VÅR DATO
12.03.2021

DERES DATO

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Stiftelsen Porsgrunnmuseene
Tollbugata 1
3933 PORSGRUNN

Avgjørelse av klage på avvisning av søknad om tilskudd

Vi viser til deres klage datert 9.12.2020. Klagen gjelder Vestfold og Telemark fylkeskommunes avvisning av søknad om tilskudd fra Statsbudsjettet post 71. Klagen er oversendt til Riksantikvaren som overordnet myndighet ved brev datert 20.01.2021. Klagen er fremsatt innen klagefristen, jf. forvaltningsloven § 29 og tas til behandling.

Vi viser også til vårt brev datert 28.01.2021, hvor dere gis anledning til å kommentere fylkeskommunens oversendelse, til deres merknader i brev datert 15.02.2021 og til vedtak fra Lotteri- og stiftelsestilsynet datert 17.02.2021.

Riksantikvaren har etter en samlet vurdering kommet til at det var riktig av Vestfold og Telemark fylkeskommune å avvise søknaden. Vedtaket opprettholdes og klagen tas ikke til følge.

Sakens bakgrunn

Stiftelsen Porsgrunnmuseene søkte 01.11.2020 om tilskudd fra statsbudsjettet post 71 til blant annet maling og kitting av vindu på prestegården. Søknaden ble avvist av fylkeskommunen 27.11.2020. Fylkeskommunen begrunnet sitt vedtak med at det ville bli innført en ny forskrift for tilskuddsmidler fra januar 2021. I høringsutkastet er det presisert at stiftelser hvor eierskapet til kulturminnet faller tilbake til stat, kommune eller fylkeskommune ved oppløsning anses som offentlige, og kan dermed ikke få tilskudd etter forskriften om tilskudd til fredete kulturminner i privat eie.

Stiftelsen klaget på vedtaket 09.12.2020. Fylkeskommunen opprettholdt vedtaket og saken ble oversendt til Riksantikvaren for endelig avgjørelse.

I oversendelsen var det ikke opplyst om klagers mulighet til å komme med merknader til oversendelsen. Riksantikvaren sendte derfor melding til stiftelsen om dette. Merknader til saken, datert 15.02.2021 og vedtak fra Lotteri- og stiftelsestilsynet, om endring av stiftelsens vedtekter, datert 17.02.2021 ble mottatt hos oss innen fristen.

Klagers anførsler

Stiftelsen har ansvar for 12 fredete bygg, noe som innebærer et stort økonomisk ansvar. Derfor har stiftelsen søkt om tilskudd fra Riksantikvarens tilskuddsordning for fredete bygg i privat eie. Søknaden ble levert innen fristen og i henhold til de retningslinjer som kom frem av nettsidene.

Avvisningen av søknaden ble begrunnet med at det skulle komme nye forskrifter for hvem som kunne søke om midler. Stiftelsen finner det spesielt at et høringsutkast til en ny forskrift, der høringsfristen enda ikke har gått ut, brukes som begrunnelse for å avvise en søknad. Det anføres at det teoretisk sett kan skje at forskriften ikke blir vedtatt. Hvis den vedtas, vil den bli gitt tilbakevirkende kraft. Det stilles spørsmål til om dette er noe fylkeskommunen har anledning til.

At museumsstiftelser som forvaltere av kulturarven og vanligvis med en anstrengt økonomi utelukkes fra å få støtte fra Riksantikvaren stimulerer ikke til å arbeide for bevaring av kulturminner. Det påpekes at det vil være en enkel sak for stiftelsen Porsgrunnmuseene å foreta vedtektsendringer som fjerner kommunen som arvtaker ved et hypotetisk oppgjør, slik at de vil være berettiget til å motta tilskudd fra statsbudsjettet kapittel 1429, post 71.

I merknadene til fylkeskommunes oversendelse, påpeker stiftelsen at Riksantikvarens begrunnelse for å definere Stiftelsen Porsgrunnmuseene som en offentlig stiftelse er feil. Stiftelsen er privat, opprettet av Porsgrund Historielag og registrert som ideell organisasjon. Styret har imidlertid endret stiftelsens vedtekter, slik at punktet om en eventuell oppløsning harmonerer med hva stiftelsesloven sier om oppløsning. Den nye ordlyden er i tråd med vedtektene til en rekke andre museumsstiftelser. Stiftelsen håper vedtektsendringen gjør at de igjen defineres som en privat stiftelse som har anledning til å søke om tilskudd fra kap 1479 post 71.

Fylkeskommunens merknader

Fylkeskommunen avviste søknaden med grunnlag i at det ikke kan gis tilskudd til selskap, stiftelser og andre juridiske personer hvor eierskapet til kulturminnet faller tilbake til stat, kommune eller fylkeskommune ved oppløsning av selskap eller stiftelse. Det vises til at det skulle innføres ny forskrift om tilskuddsmidler fra kapittel 1429 post 71 fra januar 2021. Da punkt 6 i vedtektene til Stiftelsen Porsgrunnmuseene sier at verdiene ved oppløsning av stiftelsen tilfaller Porsgrunn kommune, regnes stiftelsen for å være offentlig og er ikke søknadsberettiget etter denne tilskuddsordningen.

Hva som anses for å være en offentlig stiftelse og dermed faller utenfor målgruppen, er signalisert fra Riksantikvaren tidligere, men dette ble tydeligere i forslag til forskrift. Vestfold og Telemark har vurdert

det slik at forskriften etter all sannsynlighet vil være gjeldende når fylkeskommunen mottar tilskuddsbrev fra Riksantikvaren, slik at stiftelsen uansett ville blitt avvist.

Riksantikvarens merknader

Private eiere og forvaltere av bygninger, anlegg, kulturmiljø og landskap som er fredet, automatisk fredet, midlertidig fredet eller der fredningssak er under behandling kan motta tilskudd fra statsbudsjettet kapittel 1429, post 71. Regionalforvaltningen fordeler midlene etter søknad. Klima- og miljødepartementet har foreslått å forskriftsfeste denne og andre tilskuddsordninger som gjelder kulturminner.

Stiftelsen har rett i at lover og forskrifter i Norge ikke kan gis tilbakevirkende kraft i den grad de er til skade for noen, og at fylkeskommunen derfor ikke har anledning til å avvise en sak med hjemmel i tilskuddsforskriften før den er formelt vedtatt. Forslaget til forskrift innebærer imidlertid ingen endring i innholdet i dagens ordning for tilskudd til fredete kulturminner i privat eie. Det vil si at formål for ordningen, målgruppe og tildelingskriterier er de samme i forslaget som det har vært praktisert frem til nå. Det nye i forslaget til forskrift er at man har søkt å presisere grensen mellom privat og offentlig søker, slik det har vært gjort i praksis.

Klima- og miljødepartementet utarbeider hvert budsjettår retningslinjer for tilskudd til vedlikehold, sikring og istandsetting av fredete kulturminner i privat eie, kulturmiljø og kulturlandskap, i form av tilskuddsrundskriv T-1/åå. Rundskrivet beskriver nærmere hvilke vilkår og kriterier som er satt for tilskuddsordningen i Stortingets behandling av den årlige budsjettproposisjonen. Gjennom tildelingsbrev til Riksantikvaren gir departementet politiske signaler om hvordan tilskuddene bør fordeles. Tilskudd fra 1429 post 71 har i hovedsak gått til bevaringsprogrammet for fredete bygninger i privat eie.

Private eiere og forvaltere kan ifølge T-1/19 være enkeltpersoner, stiftelser, styret i forening, organisasjon eller sameie, kirkesogn, sogneråd, frivillige organisasjoner eller lignende.

Etter Finansdepartementets rundskriv R-101/2020 (Statens kontoplan for statsbudsjettet og statsregnskapet) omfatter postene 70–85 overføringer til blant annet :

1. private, for eksempel enkeltpersoner, organisasjoner, private bedrifter m.m.
2. statlige, kommunale og fylkeskommunale foretak og bedrifter som er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Gruppe 2 er ikke beskrevet som målgruppe i postomtalen for post 71 og faller derfor utenfor den kretsen ordningen er ment å tilgodese.

Selv om Stiftelsen Porsgrunns museene nå har endret sine vedtekter, var ikke tildelingskriteriet – kravet til privat eierskap – oppfylt på søknadstidspunktet. Det var derfor riktig av fylkeskommunen å avvise søknaden etter gjeldende regler uavhengig av at forskriftene ikke var kommet på plass.

Hvorvidt stiftelsen etter endringen av vedtektene kan sies å være en privat søker som faller inn under ordningen, og deretter blir prioritert blant de samlede private søkerne til fylkeskommunen når neste års tilskuddsmidler skal fordeles, må fylkeskommunen selv ta stilling til.

Vedtak

Riksantikvaren har etter en samlet vurdering kommet til at det var riktig av Vestfold og Telemark fylkeskommune å avvise søknaden. Vedtaket opprettholdes og klagen tas ikke til følge.

Vennlig hilsen

Anne-Judith Munthe-Kaas (e.f.)
avdelingsdirektør

Elisabeth Nordling
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Vestfold og Telemark fylkeskommune, Postboks 2844, 3702 SKIEN